

Over Socrates, Q-koorts en megastallen

Op steeds meer plekken wordt tegenwoordig het voeren van een dialoog gepropageerd, ook in de publieke sfeer. Om die publieke bezinning in goede banen te leiden is nu een bundel verschenen met casestudies, reflecties daarop en praktische wenken.

 Rogier van de Wal

De vijf cases spelen allemaal in Noord-Brabant, vandaar het korte voorwoord van een gedeputeerde. Zij vertelt hoe door de controverses rond Q-koorts (ruim 4000 ziektegevallen in een periode van zes jaar!) en megastallen de balans tussen de agrarische sector en diens omgeving ernstig verstoord was geraakt. Voor de provincie reden om haar regelgeving aan te passen, maar ook om alle betrokken partijen met elkaar in gesprek te laten gaan. Het eerste deel van het boek doet van die gesprekken uitvoerig verslag en trekt er de lessen uit: wat er goed ging en wat beter kan. De gesprekken draaien om samen nadenken, in een andere sfeer dan de gebruikelijke van debat en discussie, van kortetermijnoplossingen en dadendrang, om zich in elkaars situatie te verplaatsen en zo meer begrip te krijgen voor andere zienswijzen. Daarbij vormt de op Socrates geïnspireerde techniek van het zogenaamde 'socratische gesprek' het uitgangspunt. De auteurs komen uit op een model in de vorm van een dubbele lemniscaat, draaiend om de begrippen ontmoeten, bezinnen, beslissen en beoefenen. In het boek wordt dit aan de hand van de praktijkvoorbeelden heel helder en gedetailleerd uitgelegd.

In het tweede deel, Bespiegelingen, zijn zes essays opgenomen die nader inzoomen op de casuïstiek en die verdiepen. Wat is nou precies een publieke ruimte? En hoe verhoudt de dialoogvorm zich tot het

harde systeemdenken waaraan de overheid zich vaak bezondigt? Daarbij komen originele noties aan de orde zoals die van 'unvalues' (wat moeten we achterwege laten) als tegenhanger van waarden, het feit dat om mensen vrijmoedig te kunnen laten spreken soms beslotenheid beter blijkt te werken dan volledige transparantie en de nuttige rol van 'verontrust burgerschap': te veel braafheid is de dood in de pot. Dat past ook prima bij Socrates, die voor zichzelf een rol als 'horzel' zag om zijn medebewoners wakker te schudden. Het laatste essay is van Erik Boers, die zijn eigen Werdegang schetst als vertaler van filosofische principes en gedachtegoed naar de praktijk en dat mooi verlecht met de verlegging van het doel van het publieke gesprek van (oorspronkelijk) universele waarheid naar betekenis en gemeenschapszin, mét politieke inzet. 'Publieke bezinning is gericht op het samen duiden van onze complexe leefwereld, gebruik makend van de beschikbare feiten, zodat we weten wat verantwoord handelen is op dit moment, in deze specifieke context, voor deze gemeenschap.'

Het boek sluit af met een praktisch deel waarin mooie instrumenten als de Beschouwburg en de Beraadkamer worden aangereikt en uitgelegd. Maar ook de regels voor een socratisch gesprek en een draaiboek voor het organiseren van een publieke dialoog inclusief voor- en natraject. *Publieke bezinning* blijft een zoektocht, maar kan daarbij goede diensten bewijzen.

Filosofie

Publieke bezinning. Socratische dialogen over maatschappelijke vraagstukken

Erik Boers, Dorien Brunt, Saskia van der Werff (red.)

ISVW uitgevers,
€ 29,95